

مقاله

انسان در تمام طول تاریخ برای شناخت پدیده‌ها و کاهش ابهام پیرامون ناشناخته‌ها به اطلاعات نیازمند بوده به طوری که آغاز تاریخ بشر با توانایی او در انباشت اطلاعات و مبادله آن مقارن بوده است. در یک واحد اقتصادی کار اصلی مدیر تصمیم‌گیری است و بنای تصمیم‌گیری نیز وجود اطلاعات است به طوری که بدون اطلاعات درست، نمی‌توان تصمیمات منطقی اتخاذ کرد. بنابراین اطلاعات چیزی است که ابهام را کاهش می‌دهد و انسان را به تصمیم‌گیری منطقی و درست و امن دارد (حسابرس، ۱۳۷۸: ۲۴).

انسان پس از شروع هر کاری به عاقبت آن کار می‌اندیشد و سپس راهکار مناسب را تعیین می‌کند خصوصاً این که تصمیم‌گیری مربوط به مسائل مالی باشد. لذا کسب اطلاعات بهنگام صحیح و درخور اثکام را مربوط به فعالیت‌های مالی بنگاه‌های اقتصادی یکی از شرایط اولیه ورود مردم به سرمایه‌گذاری است.

(زادمهر، ۱۳۷۸)

۱۰ و

میر محمد ضیوی
کریمی زاده سلیمانی

نقش‌گزارشات مالی و اطلاع رسانی شرکت‌های پذیرفته شده در حمایت از حقوق صاحبان سهام

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پortal جامع علوم انسانی

تالانه، ۱۳۸۰: ۳)، بنابراین اطلاعاتی که در فرآیند گزارش گردی مالی مؤسسات فراهم می‌شود باید به گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذاران را در ارزیابی عملکرد مدیریت، از لحاظ حفظ و به کارگیری بهینه متابع یاری دهد (مجتبه‌زاده، ۱۳۸۴: ۲۳). نمایندگان سهامداران یعنی مدیران به مثابه حافظان ثروت و متابع ملی سهامداران و سرمایه‌گذاران در بنگاه‌های اقتصادی تلقی می‌شوند از این رو ضروری است که مدیران حداقل در پایان هر سال مالی گزارش‌های جامعی از نتایج عملیات و اقدامات خود را که دربرگیرنده وضع مالی و نتیجه فعالیت مدیران است به طور صحیح و شفاف در اختیار سهامداران قرار دهند (مجتبه‌زاده، ۱۳۸۴: ۱۰). اشخاص، مؤسسات و سازمان‌های گوناگون از لحاظ هدف و نوع فعالیت، شکل حقوقی و نوع مالکیت تقاضاتی بسیاری با یکدیگر دارند اما در تمامی مؤسسات یک چنین مشترک وجود دارد و آن لزوم قضاوت درباره گذشت و تصمیم گیری نسبت به آینده است. در تصمیم گیری مربوط به امور مالی، هر واحد تجاری باید سازوکاری را به کارگیرد که اطلاعات قبل اعتماد و موثر بر تصمیمات عالی را به موقع فراموش و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار دهد. سازوکاری که اطلاعات مالی یک مؤسسه را گردآوری و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار می‌دهد سازوکار حسابداری است (رضایی، ۱۳۸۰: ۱۰).

عملکردهای یک سازوکار حسابداری هر سازوکار حسابداری دارای سه عملکرد اطلاعاتی، نظراتی و خدماتی است. مهم‌ترین عملکرد یک سازوکار حسابداری عملکرد اطلاعاتی آن است. هر سازوکار حسابداری باید اطلاعات موجود دریاره معاملات، عملیات مالی و رویدادهای دارای اثر مالی بر یک مؤسسه را گردآوری و بر حسب پول به عنوان مقیاس مشترک اندازه گیری، ثبت و طبقه‌بندی کند و در نهایت گزارش‌هایی را فراهم کند که استفاده‌کنندگان مختلف بتوانند بر مبنای آن آگاهانه تصمیم گیری کنند. در عملکرد نظراتی سازوکار حسابداری باید اطلاعاتی فراهم آورده که مدیران را در برنامه‌ریزی و هدایت عملیات و نظارت فعالیت‌های یک مؤسسه باری رسانند. مؤسسات افرادی را به خدمت گرفته و با اشخاص و مؤسسات مختلفی سروکار حسابداری است و به علت اهمیتی که برای استفاده‌کنندگان به خصوص صاحبان سهامدار دارد اطلاعات را که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با اطلاعات مالی ارتباط دارد را نیز دریمی گیرد و صورت‌های مالی تنها بخشی از گزارش گردید. قبل از تشکیل کمیسیون بورس و اوراق بهادر مالی است (مکرمی، ۱۳۷۴: ۹) و کاظمی یزدی،

(sec) اغلب مؤسسات و اتحادهای تجاری به صورت داوطلبانه گزارشات مالی خود را تهیه و منتشر می‌کرند. علت این اتفاق این اتفاقاتی است که عموم و سرمایه‌گذاران و در نهایت جلب سرمایه و سرمایه‌گذاران دانست. اما پس از بحران ۱۹۲۹ و پس از تأسیس کمیسیون بورس و اوراق بهادر در سال ۱۹۳۲ گزارش گردی مالی به صورت یک الزام قانونی برای مؤسسات درآمد. در اینجا با الزامات گزارش گردی مالی این نکته نیز حائز اهمیت است که علاوه بر الزامات کمیسیون بورس و اوراق بهادر الزامات دیگر نیز برای گزارش گردی مالی وجود دارد که به الزامات بازار معمولی و بعارتنداز الزامات بازار سرمایه و الزامات بازار کار (فاستر، ۱۹۸۷: ۳۰). پس از انقلاب صنعتی در اروپا، رفتارهای اندیشه جدایی مالکیت از مدیریت (تئوری نمایندگی) مطرح شد و در تئوری مالکان همواره نگران انداختهای خود و مدیران نیز در اندیشه رفع نگرانی صاحبان بنگاه‌های اقتصادی بودند و برای این که مالکان را به طور پیوسته در جریان امور این بنگاه‌ها قرار دهند به اینه گزارشات مالی می‌پرداختند (ایلخانی، ۱۳۸۰: ۲۰). به این ترتیب ساختار جدید مالکیت و مدیریت، دامنه مسئولیت حسابداری را فراش داد و اینه گزارش‌های مالی را بر اساس نیاز استفاده‌کنندگان ضروری ساخت (حسان یگانه، ۱۳۸۲: ۴۲). بنابراین گزارش گردی مالی فراتر از آن که گزارش مالی صرف باشند و سیلی برای برقراری ارتباط بین شرکت‌ها و صاحبان آنها تلقی می‌شود (صیدی، ۱۳۸۴: ۲۷).

اهداف گزارش گردی مالی

طبق نظریه‌ای استانداردهای حسابداری مالی (FASB) یکی از اهداف گزارش گردی مالی فراهم ساختن اطلاعاتی پیرامون وضعیت مالی، عملکرد و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است. هدف دیگر گزارش گردی مالی، پاسخگویی مدیران به سرمایه‌گذاران و مالکان است تا معلوم شود که آیا مدیران بابت منابعی که به صورت امانت به آنان سپرده شده کوشاً کرده‌اند یا خیر. همچنین طبق نظر هیأت استانداردهای حسابداری مالی، گزارش گردی مالی منحصر به تهیه و ارایه صورت‌های مالی نیست بلکه سایر طرق ارایه و تفسیر اطلاعات را که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با اطلاعات مالی ارتباط دارد را نیز دریمی گیرد و صورت‌های مالی تنها بخشی از گزارش گردید مالی است (مکرمی، ۱۳۷۴: ۹) و کاظمی یزدی،

در یک واحد اقتصادی کار اصلی مدیر تصمیم گیری است و مبنای تصمیم گیری نیز وجود اطلاعات است به طوری که بدون اطلاعات درست نمی‌توان تصمیمات منطقی اتخاذ کرد

برای مشارکت عموم مردم در توسعه صنایع و سهیم شدن در سود کارخانجات از اهداف اصلی بورس اوراق بهادر هر کشور به شمار می‌رود. به طوری که سازمان مذکور می‌تواند به عنوان یک اهرم در نظارت نزخ تورم و نزخ سرمایه‌گذاری، نقش حساسی را در جامعه ایفا کند. بنابراین برای نیل به این هدف سازمان مذکور باید بتواند اعتماد سرمایه‌گذاران را به

قبل از تشکیل کمیسیون بورس و اوراق بهادر (SEC) اغلب مؤسسات و اتحادهای تجاری به صورت داوطلبانه گزارشات مالی خود را تهیه و منتشر می‌کنند. علت این اتفاقاتی ارادی را می‌توان جلب اعتماد عمومی، معرفی مؤسسه به عموم و سرمایه‌گذاران و در نهایت جلب سرمایه و سرمایه‌گذاران دانست

سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه جلب کند. این امر نیز تابع وجود یک بازار سرمایه شفاف و روشمند است. شفافیت بازار سرمایه خود در گروه گزارش گردی مالی درست و پیوسته شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است و بدون وجود چنین اطلاعاتی، استفاده‌کنندگان نمی‌توانند فرسته‌ها و خطوات سرمایه‌گذاری را به موقع تشخیص دهند (اعتمادی، ۱۳۸۲: ۸۸).

گزارشات مالی محصول نهایی سازوکار حسابداری است و به علت اهمیتی که برای استفاده‌کنندگان به خصوص صاحبان سهامدار روندی رو به رشد داشته و همواره مورد توجه اتجاهی های مختلف حسابداری قرار می‌گیرد. قبل از تشکیل کمیسیون بورس و اوراق بهادر می‌رود.

در افشاری اطلاعات مدیران
باید دقت کنند تا اطلاعات
صحیح و واقعی را اشنا

کنند زیرا اطلاعات افشا
شده می‌تواند به عنوان
مدرسکی بر علیه واحد
تجاری استفاده شود

۱۳۷۶: ۵۱) صورت‌های مالی شامل ترازنامه،
صورت سودوزیان، صورت گردش و جوهر نقد
و هم‌چنین پادهاشت‌ها و جلاول تکمیلی است
که هر دوی این هزینه‌ها را باید واحدهای
تجاری خود تقبل کنند. تا قبل از سال ۱۹۶۸
بحث اقتصاددانان و حسابداران این بود که هر
چه افشاری اطلاعات مالی بیشتر باشد بهتر
است اما بعد از گذشت زمان معلوم شد که
هر نوع اطلاعاتی نیازی به افشا ندارد، زیرا افشاری
اطلاعات هزینه‌ای جمع آوری پردازش، طبقه
بندي، افشار و هزینه‌ای فرستاد به همراه دارد.
لذا در افشاری اطلاعات باید هزینه‌ای فرایند کرده
و اطلاعاتی را افشار کرد که مورد استفاده اکثریت
استفاده کنندگان باشد. بنابراین در افشاری بهینه
سازی شود تا هم هزینه‌ای افشا و هم محتوای
اطلاعات بهینه باشد.

هزینه‌های قضایی: در افشاری اطلاعات مدیران
باید دقت کنند تا اطلاعات صحیح و واقعی را
افشا کنند زیرا اطلاعات افشا شده می‌تواند
به عنوان مدرسکی بر علیه واحد تجاری استفاده
شود به عنوان مثال مؤسسه‌ای که صورت‌های
مالی مقلبات از این مدرسکی کرده و باعث ضرر و زیان عده
کثیری از سرمایه‌گذاران شده باشد، باید تمامی
هزینه‌ای افشاری ناشی از شکایات افراد متضرر
داشته باشد تا بتوان استانداردهای گزارش‌گری
را نیز تهیه کرد یکی از ویژگی‌های کیفی
صورت‌های مالی قابلیت مقایسه این صورت‌ها

است که اولین مرحله برای تهیه صورت‌های
مالی قابل مقایسه، تلوین استانداردهای
حسابداری یکنواخت و مرحله بعد تلوین
استانداردهای گزارش‌گری یکنواخت است
تا اطلاعات حسابداری که ویژگی یکنواختی
دارند به صورت نیز گزارش شوند. بنابراین
برای رسیدن به صورت‌های مالی با قابلیت
مقایسه، باید هم استانداردهای حسابداری و
هم استانداردهای گزارش‌گری یکنواختی را
تلوین کرده باشند که وجود استانداردهای
سازماندهی اطلاعات، استفاده کنندگان را در
دستیابی مؤثر به اطلاعات و تصمیم‌گیری سریع
پاری رساند و اگر شرکت‌ها بخواهند عملکرد
گذشته و چشم انداز آینده را بخطور فریبتند
نشان دهند وجود استانداردها تا حدی از این
کار جلوگیری کنند (پورزنده، ۱۳۷۹: ۳۲).

هزینه‌ای گزارشگری
یکی از موارد مهمی که مدیریت در تصمیمات
مربوط به افشاری گزارش‌های مالی مدنظر قرار
می‌دهد هزینه‌ای افشاری اطلاعات است که
مورد استفاده رقایی یک واحد تجاری قرار
این هزینه‌ها عبارتند از:
هزینه‌ای جمع آوری و پردازش اطلاعات:
این هزینه‌ها شامل هزینه‌ای است که

رقابرا از آن محصول جدید آگاه سازد و آنها
تیزی به فکر تولید آن محصول بیافتدند
هزینه‌های منجر به محدودیت برق فشار مدیران:
یکی دیگر از هزینه‌های افشاء، محدودیت بر
رفتار مدیران است. بدین مفهوم که اگر مدیران
ادعایی نسبت به سودآوری، افزایش قیمت سهام
و... کرده و آن ادعای را از طریق صورت‌های
مالی افشا نمودند باید تلاش کنند تا آن ادعای
خود را عملی سازند (فاسنر، ۱۹۸۶: ۲۵).
روش‌های بهبود گزارش‌گری مالی در حمایت
از حقوق صاحبان سهام
از آنجا که مدل‌های گزارش‌گری مالی موجود
در ایران، که در غالب اعداد و ارقام بی روح
از رایه می‌شوند و بیشتر بر روی گزارش‌های
مالی تأکید دارند تا نیازهای استفاده کنندگان
لذا گزارش‌های مالی رایج در ایران نمی‌توانند
نیازهای متعدد استفاده کنندگان را برآورده سازد
حال آنکه گزارش‌گری مالی باید بر اساس
نیازهای استفاده کنندگان باشد بنابراین مشیوه‌های
بهبود گزارش‌گری مالی ایران که برگرفته از
گزارشات کمیته ویژه حسابداران رسمی آمریکا
است و با نیازهای اطلاعاتی مردم ایران نیز
همانگی دارد در زیر ارایه می‌شود.
کمیته مزبور نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان
را به منظور تصمیم‌گیری صحیح تحت مدلی
بیان کرده که اجزای اصلی این مدل باید شامل
اطلاعات مالی و غیرمالی، تجزیه و تحلیل
مدیریت از اطلاعات مالی و غیرمالی، اطلاعات
مربوط به آینده، اطلاعات مربوط به مدیران و
سهامداران و اطلاعات مربوط به سوابق شرکت
باشد. در این مدل، گزارش‌گری مالی باید
متذکر شد که مزوری ندارد که مشرکت‌های اتمامی
اجزای این مدل را برای استفاده کنندگان تهیه
کنند، بلکه با باید شرکت‌های آن قسم از اطلاعات
خاص این مدل را که مورد نیاز استفاده کنندگان
است از رایه نمایند. جزئیات مدل عبارتند از:
گزارش‌گری اعطاف پذیر، گزارش‌گری
بخش‌های مجزا، توضیح ماهیت فعالیت
شرکت‌ها، تهیه اطلاعاتی درباره چشم انداز آتی
شرکت‌ها، اطلاعاتی در مردم رقبای تجاری،
انتقال سریع اطلاعات درباره تغییرات بالهمیت،
انتقال مؤثرو کارآمد اطلاعات، افشاری اطلاعات
غیرمالی و اطلاعات مربوط به سهامداران، علاوه
بر موارد ذکر شده شرکت‌های تواند بر اساس
نیاز استفاده کنندگان اطلاعاتی از قبیل آمار و ارقام
مربوط به فعالیت‌های درآمدزا، مقبولیت بازار،
تعلیاد و قیمت تولیدات، آمار رضایت مشتریان،
درصد ضایعات یا برگشت کالا و خدمات،
آمار و ارقام مربوط به فعالیت‌هایی که منجر به

تا قبل از سال ۱۹۶۸ بحث اقتصاددانان
و حسابداران این بود که هر چه افشاری
اطلاعات مالی بیشتر باشد پهنه است اما
بعد از گذشت زمان معلوم شد که هر نوع
اطلاعاتی نیاز به افشا ندارد، زیرا افشاری
اطلاعات هزینه‌ای جمع آوری، پردازش،
طبقه بندي، افشار و هزینه‌ای فرستاد به
همراه دارد.

را در مراجع قضایی تقبل کند.
هزینه‌ای می‌سیاسی: دولت و مراجع سیاسی این
قدرت را دارند که ثروت واحدهای تجاری
را مصادره کنند صورت‌های مالی یک منبع
اطلاعاتی خوبی است تا مراجع سیاسی و
دولت‌ها از ثروت‌های کلان و اتفاقی مؤسسه‌ای
اکاهی یافته و از آن ثروت‌ها استفاده کنند به
عنوان مثال مالیات بر سود اضافی توسط دولت
آمریکا بر شرکت‌های نفتی در اوایل سال ۱۹۷۰
رامی توان نمود.

هزینه‌ای رقابت: افشاری اطلاعات می‌تواند
می‌دهد هزینه‌ای افشاری اطلاعات است که
مورد استفاده رقایی یک واحد تجاری قرار
این هزینه‌ها عبارتند از:
هزینه‌ای جمع آوری و پردازش اطلاعات:
این هزینه‌ها شامل هزینه‌ای است که

